

Міністерство культури та стратегічних комунікацій України
Харківська державна академія дизайну і мистецтв
Факультет «Образотворче мистецтво»
Кафедра графіки

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«КОМПОЗИЦІЯ ПЛАКАТУ»**

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво, реставрація»
галузі знань 02 «Культура і мистецтво»
за освітньо-професійною програмою «Графіка»

Харків
ХДАДМ
2024

Навчально-методичне видання

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «КОМПОЗИЦІЯ ПЛАКАТУ»**

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво, реставрація»
галузі знань 02 «Культура і мистецтво»
за освітньо-професійною програмою «Графіка»

Упорядник: Шевченко Володимир Якович

Рецензенти:

О. А. Векленко – дійсний член Національної академії мистецтв України,
заслужений діяч мистецтв України, професор

Л. Д. Соколюк – член-кореспондент Національної академії
мистецтв України, доктор мистецтвознавства,
професор

Рекомендовано до друку Методичною радою
Харківської державної академії дизайну і мистецтв
Протокол № 24-05 від 08.10.2024 р.

З М І С Т

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ДИСЦИПЛІНА «КОМПОЗИЦІЯ» У НАВЧАЛЬНО-ТВОРЧІЙ МАЙСТЕРНІ АВТОРСЬКОГО ПЛАКАТУ	5
1.1 Мета і задачі навчальної дисципліни «Композиція плакату».....	5
1.2 Програма навчальної дисципліни «Композиція плакату».....	5
1.2.1 Екологічний плакат.....	5
1.2.2 Виставковий плакат.....	7
1.2.3 Театральний плакат.....	8
1.2.4 Комплексне проектування триптиху на вільну тему.....	9
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ВИКОНАННЯ ДИПЛОМНОГО ТВОРУ	9
2.1 Збирання інформації та систематизація підготовчих матеріалів.....	9
2.2 Розробка авторської концепції рішення теми триптиху.....	10
2.4 Визначення оптимального варіанту композиційного рішення.....	11
2.5 Виконання оригіналів художнього твору.....	11
РОЗДІЛ 3. ВИМОГИ ДО ЗНАЬ, УМІНЬ ТА НАВИЧОК	11
РОЗДІЛ 4. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ	12
4.1 Етапи контролю знань з дисципліни «Композиція плакату».....	12
4.2 Шкала підсумкового контролю знань.....	12
4.3 Критерії оцінки знань та умінь студентів.....	13
РОЗДІЛ 5. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	16
ТЕЗАУРУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «КОМПОЗИЦІЯ ПЛАКАТУ».....	17
ІЛЮСТРАТИВНІ МАТЕРІАЛИ.....	19

ВСТУП

Дисципліна «Композиція» належить до циклу дисциплін професійної підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, яка забезпечує фахову підготовку художника-графіка в навчально-творчих майстернях книжкової графіки, авторського плакату та станкової графіки. У процесі вивчення дисципліни студенти знайомляться зі специфікою графічного мистецтва в Україні і світі, опановують образотворчі засоби композиції, вдосконалюють фахову майстерність шляхом виконання практичних завдань.

Дисципліна вивчається студентами 3, 4 курсів денної та заочної форми навчання і має сформувати фахові компетентності художника-графіка в галузі оформлення книги, проектування плакатів, виконання авторських робіт станкової графіки та продовження навчання за програмами другого (магістерського) рівня вищої освіти.

При виконанні практичних завдань з композиції студенти використовують весь комплекс знань з дисциплін «Рисунок», «Академічний живопис», «Робота в матеріалі», «Загальний курс композиції», «Шрифт і типографіка», «Фотографіка», «Історія графіки», «Кольорознавство».

Навчальна програма з композиції містить три складові: **композиція книги, композиція плакату, композиція станкової графіки**, які забезпечують такі програмні компетентності як:

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- Здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметно-просторового та візуального середовища.
- Здатність формулювати цілі особистісного і професійного розвитку та умови їх досягнення, враховуючи тенденції розвитку галузі професійної діяльності, етапів професійного зростання та індивідуально-особистісних особливостей.
- Здатність генерувати авторські інноваційні пошуки в практику сучасного мистецтва.
- Здатність інтерпретувати смисли та засоби їх втілення у мистецькому творі.
- Здатність адаптувати творчу (індивідуальну та колективну) діяльність до вимог і умов споживача.
- Здатність презентувати художні твори у вітчизняному та міжнародному контекстах.

Кваліфікаційні роботи здобувачів вищої освіти виконуються за профілем навчально-творчих майстерень на основі зібраної інформації під час переддипломної практики. Обсяг і структура кваліфікаційної роботи визначається студентом, узгоджується з керівником навчально-творчої майстерні та затверджується на засіданні кафедри графіки.

РОЗДІЛ 1. ДИСЦИПЛІНА «КОМПОЗИЦІЯ» У НАВЧАЛЬНО-ТВОРЧІЙ МАЙСТЕРНІ АВТОРСЬКОГО ПЛАКАТУ

1.1 Мета і задачі навчальної дисципліни «Композиція плакату»

Згідно навчального плану першого рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Графіка» дисципліна «Композиція» у навчально-творчій майстерні авторського плакату вивчається студентами 3, 4 курсів денної форми навчання у обсязі 690 годин, з них: лекції – 8 годин, практичні аудиторні заняття – 292 години, кваліфікаційна робота бакалавра – 150 годин. самостійна робота – 390 годин.

Для студентів заочної форми навчання загальний обсяг становить 690 годин, з них: практичні аудиторні заняття – 49 годин, кваліфікаційна робота бакалавра – 150 годин, самостійна робота – 641 година.

Мета дисципліни – дати студентам необхідні теоретичні знання та практичні навички роботи у галузі проектування плакату, уміння професійно застосовувати образотворчі засоби графічної мови плакату, сучасні технології виконання оригіналу та друку.

Викладання дисципліни здійснюється за методикою підготовки плакатистів, викладеною у навчальному посібнику Шевченко В. Я. Композиція плаката: – Х.: Колорит, 2007. – 133 с.: іл.

Для самостійної роботи студентів програмою передбачено виконання важливого обсягу практичних завдань, пов'язаних безпосередньо як зі збором та систематизацією необхідної інформації за темою проекту так і розробкою авторської концепції композиційного рішення теми та подальшим виконанням оригіналів.

1.2 Програма навчальної дисципліни «Композиція плакату»

Навчальна дисципліна «Композиція плакату» складається з 8 МОДУЛІВ, які відповідають 4 навчальним семестрам і містять 18 практичних завдань.

5 СЕМЕСТР/1, 2 модулі містять комплексне завдання – проектування екологічних плакатів за наступними темами:

1. Людина (Homo Sapiens) її місце і роль в екосистемі планети Земля;

Методичні вимоги: створити візуальний образ, який би розкривав сутність Людини на Землі (людини-творця, людини-руйнівника тощо) шляхом зображення людської постаті чи окремих її елементів.

2. Флора і фауна, їх стан та перспективи розвитку у навколишньому середовищі;

Методичні вимоги: створити переконливий образ тваринного чи рослинного світу, який би розкривав авторське уявлення про земну красу та шляхи збереження тонкої і вразливої рівноваги в природі.

3. Вплив життєдіяльності людини на екосистему планети;

Методичні вимоги: розкрити конфліктну ситуацію «результати життєдіяльності

людини – екосистема планети» шляхом побудови предметної композиції (Still life), загострити проблему утилізації відходів виробництва.

4. Шрифтова інтерпретація теми: Екологічні наслідки російської агресії.

Методичні вимоги: розкрити тему засобами шрифтової композиції, виявити конфліктну ситуацію екосистема України – війна.

1.2.1 Екологічний плакат

Серед найбільш популярних тематичних напрямків сучасного плакату чільне місце займає екологічний плакат, головною метою якого є збереження тонкої і вразливої рівноваги в природі. Діапазон його досить широкий: від ствердження краси як неосяжної властивості усього сущого на Землі до необхідності збереження від девальвації морально-етичних та духовних цінностей людства.

Природа потребує допомоги. Це не абстрактна фраза, вона має конкретного адресата – людину. Більшість плакатів, присвячених проблемам екології, апелюють саме до людини, до її емоцій і совісті. Вони закликають замислитись про відповідальність, яка має бути у кожному з нас. Адже сама людина, усвідомлює вона це, чи ні, була і залишається частиною природи. Вона залежна від навколишнього середовища, а не навпаки.

Скорочення біологічної різноманітності живих організмів, що мешкають на Землі, несе реальну загрозу існуванню життя і безпосереднім чином впливає на людину. Зникнення природних ворогів сприяє збільшенню кількості шкідливих комах-паразитів і тварин, що знищують урожаї сільськогосподарських культур, поширюють небезпечні хвороби. Це в свою чергу, веде до більшої вразливості людини від стихійних лих і глобальних змін клімату. Згідно з дослідженнями вчених, за останні 40 років кількість диких тварин на Землі скоротилася приблизно на 25-30%. Основна причина – забруднення довкілля. Та і сама людина, полюючи, знищує 1% всіх диких тварин.

Величезною екологічною проблемою, особливо для великих міст, є забруднення повітря. Надмірна концентрація автомобілів і промислових підприємств на порівняно невеликій території призводить до різкого зростання кількості летючих токсичних речовин. Найнебезпечніші хімічні сполуки, що разом із відпрацьованими газами викидаються у повітря автомобілями, підприємствами кольорової і чорної металургії, вкрай негативно впливають на здоров'я людей. Вони провокують захворювання дихальної системи, загострюють серцево-судинні та інші хвороби.

Сучасне поняття екології має досить широке тлумачення і акумулює такі складові, як екологія культури і екологія людських відносин, що в свою чергу виводить екологічний плакат далеко за межі охорони навколишнього середовища. Філософське осмислення сутності людини, її місця і ролі в екосистемі планети, руйнівних наслідків життєдіяльності людини та демографічних проблем сьогодення ставлять екологічний плакат у ряд найактуальніших і дієвих форм мистецтва. Гуманізм екологічного плакату

здатний об'єднати країни, народи, культури у боротьбі з деструктивними силами сучасного суспільства.

Глобальні проблеми, пов'язані з діяльністю людини у сфері розробки та накопичення ядерної, хімічної та бактеріологічної зброї, спонукають митців до антивоєнної тематики та знешкодження відходів атомних електростанцій.

Методичні вимоги: оригінали плакатів виконуються у форматі (90 X 60 см). Крім візуального образу в композицію плаката необхідно включити текст (слоган), який має доповнювати і збагачувати композиційне рішення теми, розкривати авторське ставлення до зазначених проблем. Техніка виконання плакатів та графічні матеріали – без обмежень. Можливе використання комп'ютерних технологій, оригінальної графіки, фотографії, авторських графічних матеріалів.

6 СЕМЕСТР/3, 4 модулі містять комплексне завдання – проектування рекламних плакатів для персональної виставки за наступними напрямками:

1. Пошук іміджу художника на основі оригінального портретного зображення автора;

Методичні вимоги: створити візуальний образ шляхом відбору та узагальнення найхарактерніших портретних рис митця, застосовуючи графічні прийоми та методи зображення, властиві творчій індивідуальності автора.

2. Створення іміджу художника шляхом застосування в композиції плаката авторських робіт;

Методичні вимоги: побудувати візуальний образ на основі включення у композицію плаката найбільш виразної роботи автора, яка віддзеркалює сутність та характер його творчості.

3. Створення візуального образу на основі узагальненого асоціативного еквіваленту творчості художника (метафори);

Методичні вимоги: знайти відповідні асоціативні та метафоричні зображення за ознаками, притаманними творчості та сутності світосприйняття автора.

4. Шрифтова інтерпретація теми;

Методичні вимоги: створити імідж художника на основі інформаційних, змістовних та образотворчих засобів шрифтової композиції.

1.2.2 Виставковий плакат

У сучасному культурно-видовищному плакаті важливе місце займають рекламні плакати до різноманітних мистецьких акцій, презентацій, тематичних виставок, виставок-конкурсів, майстер-класів та персональних виставок робіт художників.

Виставковий плакат покликаний рекламувати ту чи іншу мистецьку акцію з метою привернення уваги і зацікавленості глядацької аудиторії, залучення потенційного глядача до діалогу з об'єктами візуальної культури. Основним функціональним призначенням цього виду виставкової реклами є створення іміджу митця.

Пошук іміджу того чи іншого художника може здійснюватися шляхом відбору та узагальнення найхарактерніших портретних рис митця, шляхом застосування в композиції плаката авторських робіт художника та на основі узагальненого метафоричного зображення, яке за змістом і формою віддзеркалює сутність світосприйняття автора. Можливі також композиційні рішення на основі інформаційних, змістовних та образотворчих засобів шрифтової композиції.

У рекламі тематичних чи групових виставок здебільшого застосовуються різноманітні метафори, символи, типографічні та фотографічні зображення.

Методичні вимоги: оригінали плакатів виконуються у форматі: 90 X 60 см. До текстової частини кожного з варіантів плаката обов'язково мають входити: ім'я та прізвище художника, назва жанру, в якому він працює, назва установи, що сприяє проведенню мистецької акції, адреса і час проведення виставки. Техніка виконання плакатів та графічні матеріали – без обмежень. Можливе використання комп'ютерних технологій, оригінальної графіки, фотографії, авторських графічних матеріалів.

7 СЕМЕСТР/5, 6 модулі містять комплексне завдання – проектування театральних плакатів за наступними напрямками:

1. Створення театального плакату на основі сюжету твору та сценічної дії.

Методичні вимоги: розкрити основну ідею драматургії твору шляхом побудови сюжетної композиції, ідентичної сценічній дії;

2. Створення театального плакату на основі образу головного героя вистави.

Методичні вимоги: розкрити основну ідею вистави шляхом побудови художнього образу головного героя;

3. Створення театального плакату на основі метафори.

Методичні вимоги: знайти адекватні драматургічній ідеї твору асоціативні, метафоричні та символічні засоби візуалізації (знаки, символи, метафори, алегорії тощо);

4. Шрифтова інтерпретація теми театального плакату;

Методичні вимоги: створити яскравий візуальний образ засобами шрифтової композиції, яка має розкрити художню ідею твору.

1.2.3 Театральний плакат

Театр є найдавнішим серед інших видів мистецтва. В його основі лежить драматургія, поєднана з живописом, скульптурою, архітектурою, музикою, танцем, аудіовізуальним мистецтвом. Синтетичність театального мистецтва обумовлює його колективний характер: у театральній виставі поєднуються творчі зусилля драматурга, режисера, художника, композитора, актора. Творчий акт (створення художнього образу) проходить безпосередньо на сцені перед глядачем – це дозволяє бачити сам процес, а не результат, що має місце у кінематографі. Дивлячись спектакль, глядач

прилучається до творчої дії, в результаті чого активізується його інтелект, загострюються почуття.

Театральний плакат виконує не тільки суто рекламну функцію, а перш за все має передувати театральній дії, налаштувати глядача на особливий емоційний стан. Це зобов'язує театральний плакат з притаманними йому образотворчими засобами естетичного впливу першим вступати в діалог із потенційним глядачем. Ефективність реклами буде залежати не тільки від популярності театру та акторської майстерності виконавців, а і від хисту та культури автора театального плакату, його вміння заглиблюватись у драматургію твору, створювати вишукані та неповторні візуальні образи.

Композиційні рішення у театральному плакаті надзвичайно різноманітні, але їх об'єднує характер шрифтових елементів композиції: назва театру, назва театральної вистави, ім'я автора і назва твору, характер театральної дії (драма, комедія, фарс, опера, балет тощо). Крім зазначених шрифтових написів, до плаката нерідко включають імена представників творчого колективу театральної вистави (режисера, композитора, художника, хореографа, акторів).

Широке застосування метафори та символу в найрізноманітніших його проявах, вміле використання авторської графіки, фотографії, цифрової графіки та поліграфії дають необмежені можливості студенту для створення оригінальних плакатних образів. Зазначені шрифтові елементи композиції плакату, характер образної мови дають можливість автору об'єднати плакати за стильовими ознаками в театральну серію, яка покликана дати уявлення про конкретний театр, творчий колектив.

Методичні вимоги: оригінали плакатів виконуються у форматі 100 X 70 см.. Техніка виконання плакатів та графічні матеріали – без обмежень. Можливе використання комп'ютерних технологій, оригінальної графіки, фотографії, авторських графічних матеріалів.

8 СЕМЕСТР/7, 8 модулі містять комплексне завдання – триптих на вільну тему з наступними складовими:

МОДУЛЬ 7 ПРОЄКТУВАННЯ ТРИПТИХУ (ПОЛІПТИХУ) НА ВІЛЬНУ ТЕМУ

- 7.1 Формулювання художньої ідеї твору.
- 7.2 Розробка авторської концепції рішення теми.
- 7.3 Робота над ескізами, пошук образотворчих засобів рішення теми.
- 7.4 Робота над ескізами, пошук образотворчих засобів рішення теми.
- 7.5 Визначення оптимального композиційного рішення теми.

МОДУЛЬ 8 ПІДГОТОВКА ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА

- 8.1. Визначення структури та обсягу дипломної роботи бакалавра.
- 8.2. Додрукарська підготовка оригіналів.
- 8.3. Робота над пояснювальною запискою.

8.4. Затвердження цифрової версії триптиху (поліптиху).

8.5. Завершення роботи над триптихом (поліптихом) та пояснювальною запискою.

Підсумковий контроль засвоєння знань здійснюється у формі екзаменаційних переглядів.

1.2.4 Комплексне проектування триптиху (поліптиху) на вільну тему

Диптихи, триптихи, поліптихи в образотворчому мистецтві здебільшого притаманні творам станкової графіки, в яких художники застосовують принципи розподілу глобальної теми на окремі складові, що мають свою тематичну спрямованість, автономну композиційну побудову і в той же час підпорядковані за змістом та художньою формою загальному рішення.

Такий підхід нерідко зустрічається і в плакаті. До диптиху, триптиху, поліптиху, як правило, художники звертаються у випадках, коли є необхідність більш ґрунтовного показу різних сфер діяльності фірми чи установи, надання вичерпної інформації щодо окремих видів товару, популяризації театральних вистав під час гастролей театру, загострення уваги глядача до надзвичайно важливих проблем з охорони здоров'я людини та навколишнього середовища, розкриття багатогранності авторського осмислення сутності життя, естетичних та духовних цінностей.

Основною методичною вимогою до проектування триптиху є обов'язкове виконання студентом двох умов. По-перше, композиційне рішення твору має бути оригінальним і неповторним; по-друге, усі складові триптиху слід об'єднати загальним принципом побудови візуальних образів та стильовими ознаками графічної мови. Широке розмаїття видів плакату дозволяє студенту знайти свою тему для триптиху, використовуючи набутий досвід під час виконання освітньо-професійної програми «Графіка».

Процес виконання кваліфікаційної роботи вимагає від студента професійних навичок та здатності вирішувати проблеми композиційної побудови художнього твору.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ВИКОНАННЯ ДИПЛОМНОГО ТВОРУ

У зв'язку з тим, що комплексне завдання 8 семестру (триптих) виконується як кваліфікаційна робота бакалавра, яка безпосередньо вноситься на захист, слід детальніше розглянути специфіку та особливості виконання дипломного твору, послідовність та методичні вимоги до етапів проектування триптиху.

2.1 Збирання інформації та систематизація підготовчих матеріалів

Під час проходження переддипломної практики перед студентами стоїть відповідальне завдання, яке за своєю суттю є початком роботи над дипломним твором і містить такі складові:

1. Визначення теми дипломного твору;
2. Збір інформації та систематизація підготовчих матеріалів;

3. Аналіз аналогів.

На практиці студент зобов'язаний зібрати повну інформацію та необхідні підготовчі матеріали (малюнки, етюд, фотографії, начерки) щодо теми дипломного твору. Пошук підготовчих матеріалів за обраною темою є досить кропіткою справою, оскільки визначає ступінь інформованості у конкретній тематиці. Зазвичай, обрання теми дипломного твору відбувається тоді, коли студент уже має певні знання і творчі здобутки за час навчання у бакалавріаті. Аналіз аналогів за темою дипломного твору має охоплювати як твори минулого, так і публікації періодичних видань останніх років. Пошук у мережі Інтернет дає змогу отримати найновішу інформацію про досягнення сучасного мистецтва.

Методичні вимоги:

1. Виявити у різноманітних проявах життя щось неординарне, цікаве, актуальне; занотувати його за допомогою слова, малюнку, етюд, фотографії; проникнути в суть явищ, понять та об'єктів дійсності.
2. Зібрати повну інформацію для дипломного твору в музеях, архівах, бібліотеках, на художніх виставках та в інших джерелознавчих інституціях з метою відбору, аналізу, узагальнення та систематизації матеріалу.
3. Провести аналіз творів професійних художників, виявити характерні ознаки композиційних рішень, сучасні тенденції розвитку мистецтва, а також можливі недоліки у створенні візуальних образів.

2.2 Розробка авторської концепції рішення теми триптиху

Розробка авторської концепції художнього твору, її обґрунтування з позиції історико-культурного розуміння проблеми дає можливість студенту переконатись в актуальності і життєздатності теми, авторській спроможності її вирішення, накреслити основні віхи побудови триптиху та шляхи створення візуальних образів, передбачити технологічні і образотворчі засоби підготовки оригіналів.

Методичні вимоги:

- На основі аналізу, узагальнення та систематизації зібраної інформації та художнього матеріалу обґрунтувати доцільність та актуальність теми дипломної роботи, відстоюючи свою думку, високі мистецькі принципи і своє творче Я;
- Визначити обсяг та характер побудови триптиху на основі аналізу аналогів та спілкування з замовником чи рекламодавцем;
- Концептуально змоделювати концепцію триптиху відповідно до характеру, тематичної спрямованості та функціонального призначення кваліфікаційної роботи;

2.3 Композиційний пошук образотворчих засобів втілення авторської ідеї

Важливим етапом роботи над композицією є пошук образотворчих засобів втілення ідеї твору шляхом виконання ескізів. Це ще називають композиційним пошуком рішення теми триптиху. Виконання ескізів дає змогу авторові випробувати різні варіанти втілення ідеї, дослідити різноманітні образотворчі засоби композиції щодо їх ефективного застосування при створенні художнього образу. Техніка виконання ескізів не має значення, головне на цьому етапі – візуальне втілення творчої ідеї.

Методичні вимоги:

1. Провести композиційний пошук рішення теми шляхом виконання ескізів триптиху, застосовуючи необхідні художні засоби композиції, графічні прийоми і методи зображення та новітні технології.
2. Знайти яскраві візуальні образи, здатні розкрити багатогранність авторської концепції рішення теми триптиху та відобразити найсуттєвіші та найхарактерніші ознаки об'єкту зображення.

2.4 Визначення оптимального варіанту композиційного рішення

Композиція будь-якого художнього твору – чи то картини, чи то скульптури, чи плакату – завжди була і залишається однією з найважливіших теоретичних і практичних проблем. Композиція – поняття, яке фокусує у собі багато аспектів образотворчого процесу. Вона лежить в основі побудови художнього образу, живить і наповнює творчі ідеї, визначає оптимальне композиційне рішення теми.

Методичні вимоги:

1. Виявити найбільш вдалі образні рішення теми, які відповідають методичним цілям авторської концепції, розкривають ідею твору шляхом гармонійної і цілісної побудови візуальних образів триптиху;
2. Погодити результати композиційного пошуку з замовником, якщо дипломна робота виконується за замовленням.

2.5 Виконання оригіналів художнього твору

Вирішальним етапом роботи художника над композицією художнього твору є виконання оригіналу. Важливим чинником, який особливо впливає на якість та рівень виконання оригіналу, є професійна майстерність автора, його володіння новітніми техніками та технологіями, використаними для ґрунтовного розкриття теми і створення художнього образу.

Методичні вимоги:

1. Враховуючи зазначені методичні цілі та вимоги до послідовної цілеспрямованої роботи над триптихом та спираючись на отримані результати попередніх етапів, виконати у розмірі робочі ескізи (картони) згідно обраного формату на основі розроблених і затверджених кафедрою ескізів композиційних рішень та зібраного підготовчого матеріалу: малюнків

та етюдів з натури, іконографії, фотографічних матеріалів, свідчень літературних джерел тощо.

2. Проаналізувати відповідність кінцевого результату триптиху авторській концепції та побажанням замовника і у випадку розбіжностей чи явних недоліків ввести належні корективи до композиційного рішення;

РОЗДІЛ 3. ВИМОГИ ДО ЗНАЬ, УМІЬ ТА НАВИЧОК

В результаті вивчення дисципліни «Композиція плакату» студент повинен

знати:

- історію становлення та розвитку плакатного мистецтва;
- методичні принципи роботи над композицією плаката;
- формати плакатних видань;
- специфіку різновидів сучасного плаката;
- методiku збору та систематизації інформації;
- образотворчі засоби композиції плаката;
- візуальні методи побудови художнього образу;
- принципи застосування комп'ютерних технологій у додрукарській підготовці оригіналу плаката;

уміти:

- розробляти авторську концепцію рішення теми плаката;
- застосовувати образотворчі засоби композиції для створення візуального образу плаката;
- проектувати різні за змістом і формою плакатні видання;
- використовувати оригінальні графічні техніки та комп'ютерні технології для втілення авторських творчих задумів;

мати навички:

- малювати з натури для збору підготовчого матеріалу за темою плаката;
- спілкування з рекламодавцем з метою збору інформації;
- творчого підходу в розробці ескізів та оригіналів;
- праці з комп'ютером та необхідним програмним забезпеченням;

РОЗДІЛ 4. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Програмою передбачено рубіжні етапи контролю у формі модульних переглядів ескізів, процесу роботи над виконанням завдань. Підсумковий контроль засвоєння знань здійснюється у формі екзаменаційних переглядів (Таблиці 1, 2).

Таблиця 1

4.1 Етапи контролю знань з дисципліни «Композиція плакату»

Рубіжні етапи контролю	Змістовий модуль	№ тем (завдань)	Форма звітності (вид роботи, яка зараховується як елемент модуля)	Максимальна кількість рейтингових балів
1	1, 3, 5, 7	1, 2	Виконання завдань Модульний перегляд	0-40
2	2, 4, 6, 8	3, 4	Виконання завдань	0-60

		Модульний перегляд	
Форма підсумкового контролю: екзаменаційний перегляд			
Загальна кількість рейтингових балів за семестр			100

П'ятий семестр

№ модуля	№ теми, завдання	Форма звітності	Макс. кількість рейтингових балів
М 1	Теми: 1. Завдання 1, 2	Виконання завдань Модульний перегляд	0–40
Загальна кількість балів за МОДУЛЬ 1			0–40
М 2	Тема 2. Завдання 3, 4	Виконання завдань Модульний перегляд	60
Загальна кількість балів за МОДУЛЬ 2			0–60
Загальна кількість балів за семестр			0–100

Шостий семестр

№ модуля	№ теми, завдання	Форма звітності	Макс. кількість рейтингових балів
М 3	Теми: 3. Завдання 1, 2	Виконання завдань Модульний перегляд	0–40
Загальна кількість балів за МОДУЛЬ 3			0–40
М 4	Тема 3. Завдання 3, 4	Виконання завдань. Модульний перегляд	0–60
Загальна кількість балів за МОДУЛЬ 4			0–60
Загальна кількість балів за семестр			0–100

Сьомий семестр

№ модуля	№ теми, завдання	Форма звітності	Макс. кількість рейтингових балів
М 5	Тема 5. Завдання 1, 2	Виконання завдань Модульний перегляд	0–40
Загальна кількість балів за МОДУЛЬ 3			0–40
М 6	Тема 6. Завдання 3, 4	Виконання завдань Модульний перегляд	0–60
Загальна кількість балів за МОДУЛЬ 4			0–60
Загальна кількість балів за семестр			0–100

Восьмий семестр

№ модуля	№ теми, завдання	Форма звітності	Макс. кількість рейтингових балів
М 7	Тема 7. Завдання 1, 2	Виконання завдань Модульний перегляд	0–40
Загальна кількість балів за МОДУЛЬ 3			0–40
М 8	Тема 8.1, 8.2, 8.3, 8.4. кваліфікаційна робота бакалавра	Виконання завдань Модульний перегляд	0–60
Загальна кількість балів за МОДУЛЬ 4			0–60
Загальна кількість балів за семестр			0–100

4.2 Шкала підсумкового контролю знань

За шкалою ECTS	За національною шкалою	За шкалою ХДАДМ
A	Відмінно	90-100
B	Добре	80-89
C		75-79
D	Задовільно	66-74
E		60-65
FX	Незадовільно	35-59
F		0-34

**4.3 Критерії оцінки знань та умінь студентів
з дисципліни «Композиція»**

90–100 балів («відмінно» за національною шкалою, **A** — за шкалою ECTS) може отримати студент, який в повному обсязі опанував матеріал практичного та теоретичного курсу, творчо і професійно підійшов до виконання завдань, надав додаткові варіанти за відповідними темами, крім того, брав участь та переміг (посів **1–3** місце) у міжнародних або усеукраїнських конкурсах та акціях, студентських олімпіадах чи наукових конференціях з мистецтва або дизайну.

82–89 балів («добре» за національною шкалою, **B** — за шкалою ECTS) отримує студент, який добре опанував матеріал практичного та теоретичного курсу, вчасно та якісно справився з усіма поставленими завданнями, творчо підійшов до виконання цих завдань, але при цьому зробив декілька незначних помилок.

75–81 балів («добре» за національною шкалою, **C** — за шкалою ECTS) отримує студент, який в цілому добре опанував матеріал практичного та теоретичного курсу, вчасно та якісно справився з більшістю поставлених завдань, достатньо творчо підійшов до виконання цих завдань, але при цьому виконана робота мала значні недоліки.

64–74 балів («задовільно» за національною шкалою, **D** — за шкалою ECTS) отримує студент, який не в повному обсязі опанував матеріал практичного та теоретичного курсу, справився з переважною більшістю поставлених завдань або виконав усі завдання на недостатньо професійному рівні, при цьому виконана робота мала значні недоліки (неохайність виконання, відсутність творчого підходу тощо).

60–63 балів («задовільно» за національною шкалою, **E** — за шкалою ECTS) отримує студент, який в недостатньому обсязі опанував матеріал практичного та теоретичного курсу, справився з основними з поставлених завдань, але при цьому виконана робота має багато значних недоліків (неохайність виконання, відсутність творчого підходу, невчасна подача виконаної роботи тощо).

35–59 балів («незадовільно» за національною шкалою, **FX** — за шкалою ECTS) отримує студент, який не впорався із головними задачами дисципліни, тобто не опанував більшість тем практичного та теоретичного курсу, пропускав заняття без поважних причин, допустив значну кількість суттєвих помилок при виконанні завдань. Про відсутність належних знань свідчать незадовільні підсумки поточного перегляду. У цьому випадку для одержання оцінки потрібна значна додаткова робота для виконання усіх завдань дисципліни відповідно програми курсу і повторна перездача.

1–34 балів («незадовільно» за національною шкалою, **F** — за шкалою ECTS) отримує студент, який не володіє знаннями з усіх модулів дисципліни, не виконав програми курсу і, відповідно, не впорався з поточними перевітками та не склав екзаменаційного перегляду. В цьому випадку передбачений обов'язковий повторний курс навчання.

РОЗДІЛ 5. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Наочний посібник з навчальної дисципліни «Композиція плакату» для аудиторної та самостійної роботи і дистанційного навчання здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація». 3 курс, 5 семестр. — Х.: ХДАДМ, 2022. — 204 с., іл. (електронне видання).
2. Наочний посібник з навчальної дисципліни «Композиція плакату» для самостійної роботи і дистанційного навчання здобувачів освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація». 3 курс, 6 семестр. — Х.: ХДАДМ, 2023. — 240 с., іл. (електронне видання).
3. Наочний посібник з навчальної дисципліни «Композиція плакату» для аудиторної та самостійної роботи і дистанційного навчання здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація». 4 курс, 7 семестр. — Х.: ХДАДМ, 2022. — 199 с., іл. (електронне видання).

4. Наочний посібник з навчальної дисципліни «Композиція плакату» для аудиторної та самостійної роботи і дистанційного навчання здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація». 4 курс, 8 семестр. – Х.: ХДАДМ, 2023. – 76 с., іл. (електронне видання).

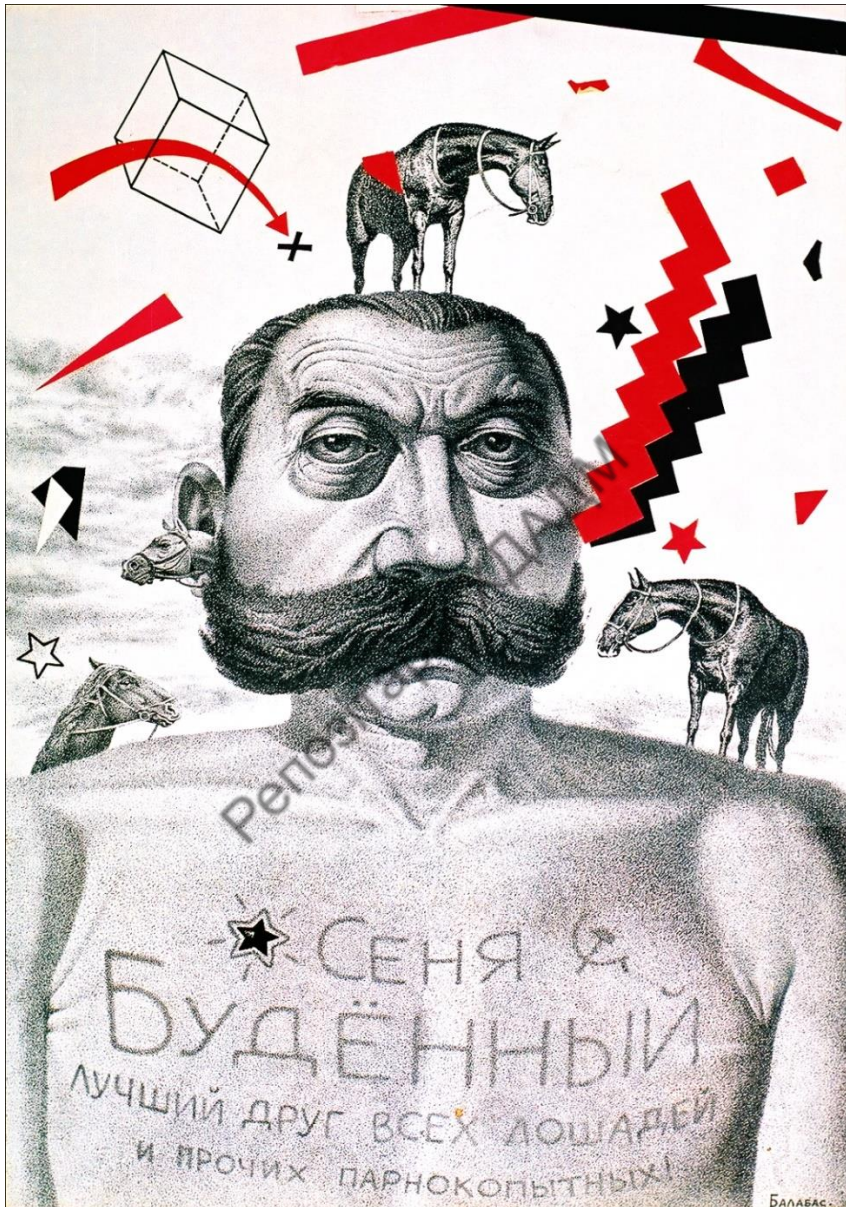
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова:

1. Шевченко В. Я. Композиція плаката: Навч. посіб. – 2-ге вид., доп. Володимир Якович Шевченко. – Х.: Колорит, 2007. – 133 с.: іл.
2. L'art pour l'art. / Arbeiten fur kulturelle Institutionen. / 1994, Mendell & Oberer
3. Plakaty/Posters. Contemporary Polish Posters. – Olszanica: BOSZ, 2001. – 143 с.
4. Akademia prezentuje/Academy presents. – Warsaw: Oficyna Wydawnicza RYTM, 2006. – 168 с.
5. Grafika ze zbiorow krakowskiej ASP 1946–2006. – Krakow: Wydawnictwo im. Jana Matejki
6. Енциклопедія сучасного плакатного мистецтва екологічного спрямування «4-й Блок». – Харків: Константа, 2006. – 180 с.: іл. / VI Міжнародна триєнале екологічного плакату
7. Олег Векленко, Ольга Северіна. Каталог-альбом «4-й Блок7» / VII Міжнародна триєнале екологічного плакату / 26.04 – 3.05.2009. Харків. Україна
8. Олег Векленко. Альбом-каталог X Міжнародна триєнале плакату екологічного спрямування «4-й Блок». Харків. Україна. 20.04–20.05.2018
9. Босилков С. Болгарський плакат. – С.: Болг. художник, 1973

Допоміжна:

10. Михайлова Н. Рекламные богины Альфонса Мухи / Дизайн Аспект. – 2000
11. Миклош П. Коммерческая визуальная культура / Интерпрессграфик. – 1976
12. Шевченко В. Я. Український плакат / М.А.Д.Е. – 2001. – № 1-2. – С. 78-87
13. Kapr A., Schiller W. Gestalt und Funktion der Typografie. – Leipzig, 1977

1. Віктор Балабас. Екологічний плакат. 1993

2 Марина Толкач. Екологічний плакат. 2005

3. Ігор Морозов. Екологічний плакат. 1997

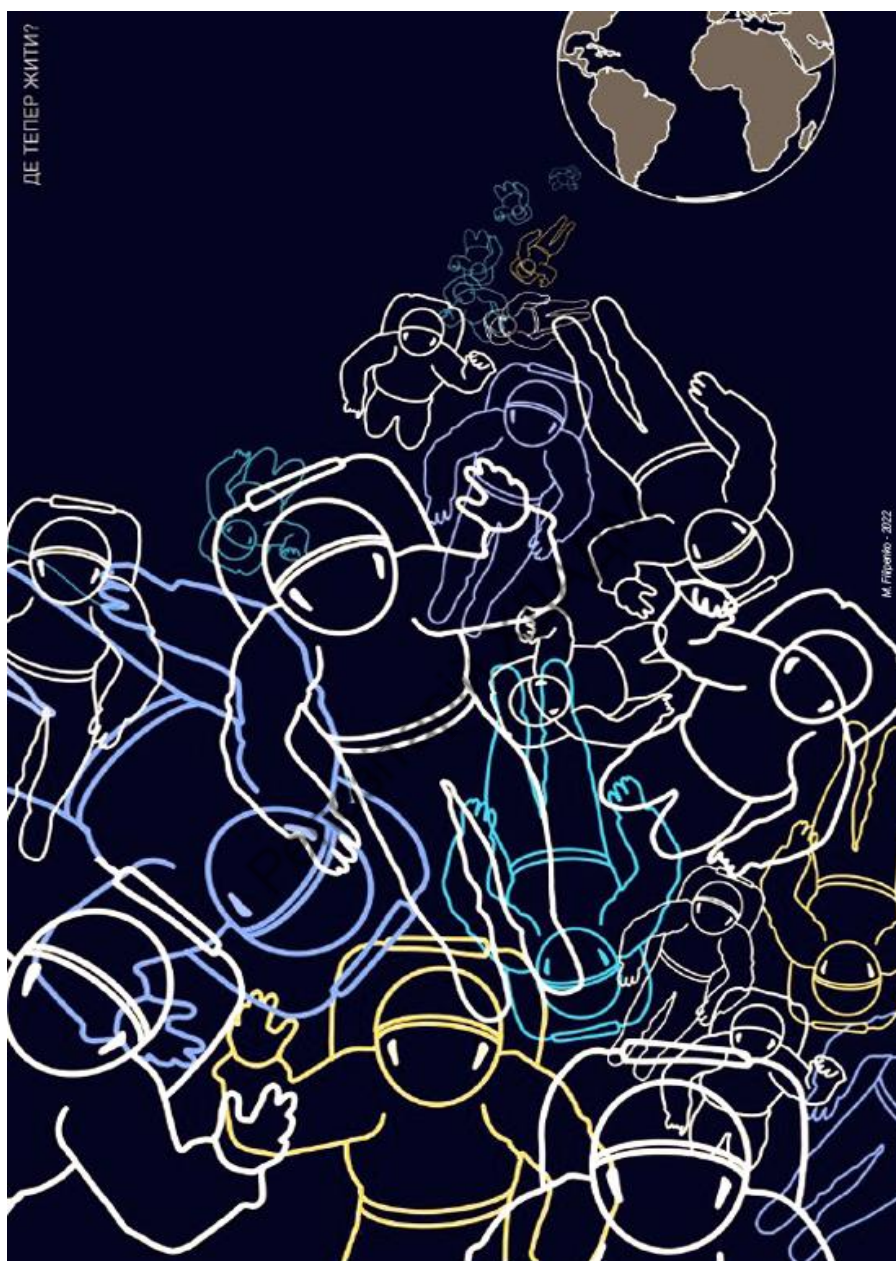

4. Аделіна Чувікова. Екологічний плакат. 2022

WHAT
IS THE
PRICE
OF MY
LIFE

5. Марія Сапегіна. Екологічний плакат. 2022

6. Марія Філіпенко. Екологічний плакат. 2022

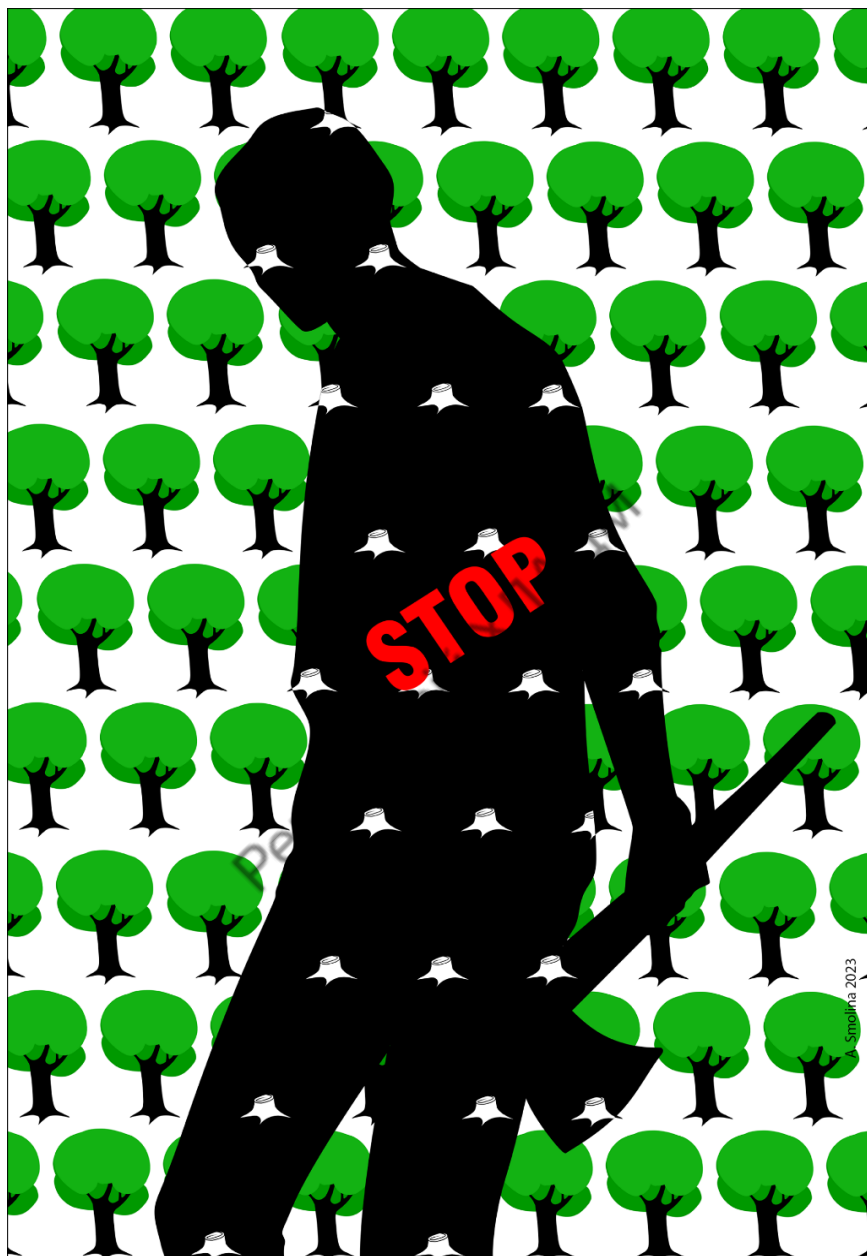
7. Олена Решетнікова. Екологічний плакат. 2021

8. Дмитро Белік. Екологічний плакат. 2021

9. Дмитро Чайка. Екологічний плакат. 2023

10. Анастасія Смоліна. Екологічний плакат. 2023

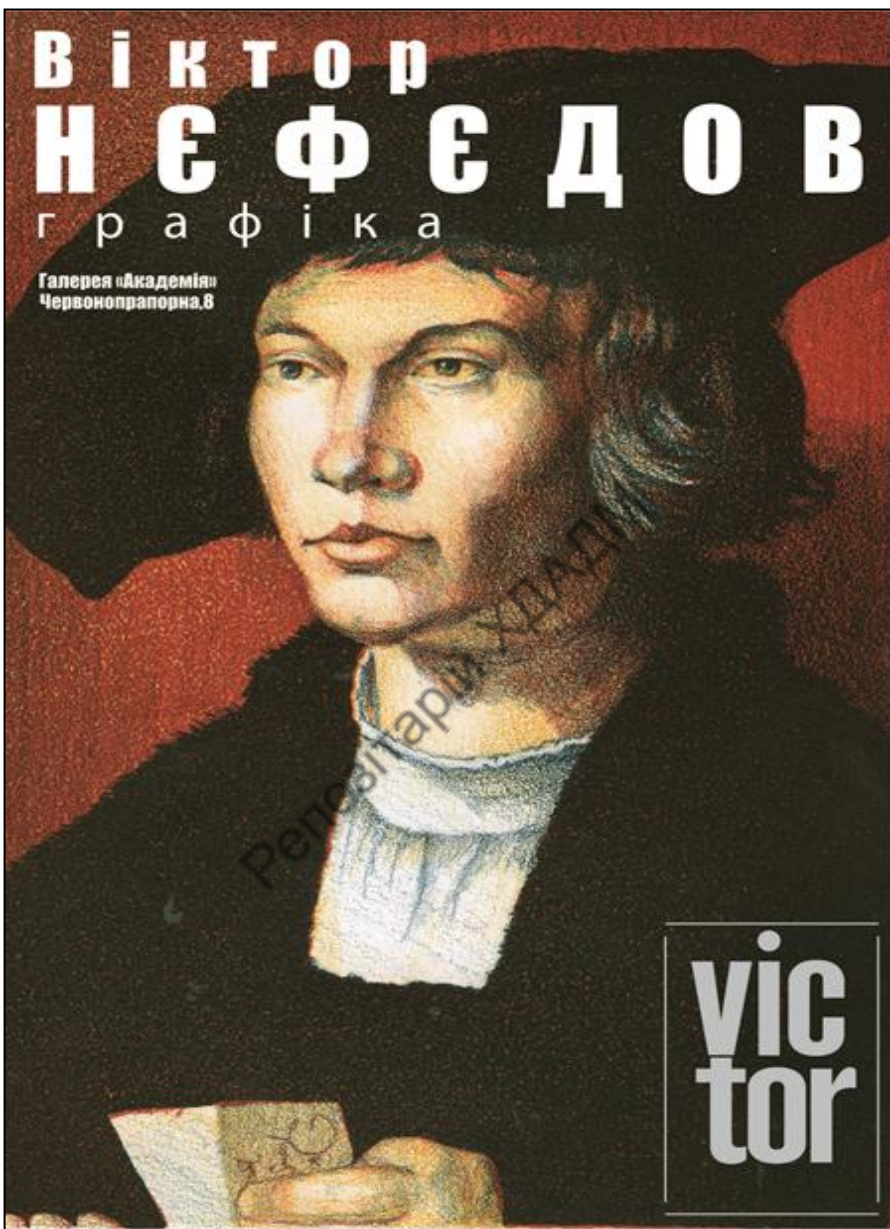
11. Поліна Тонг. Екологічний плакат. 2020

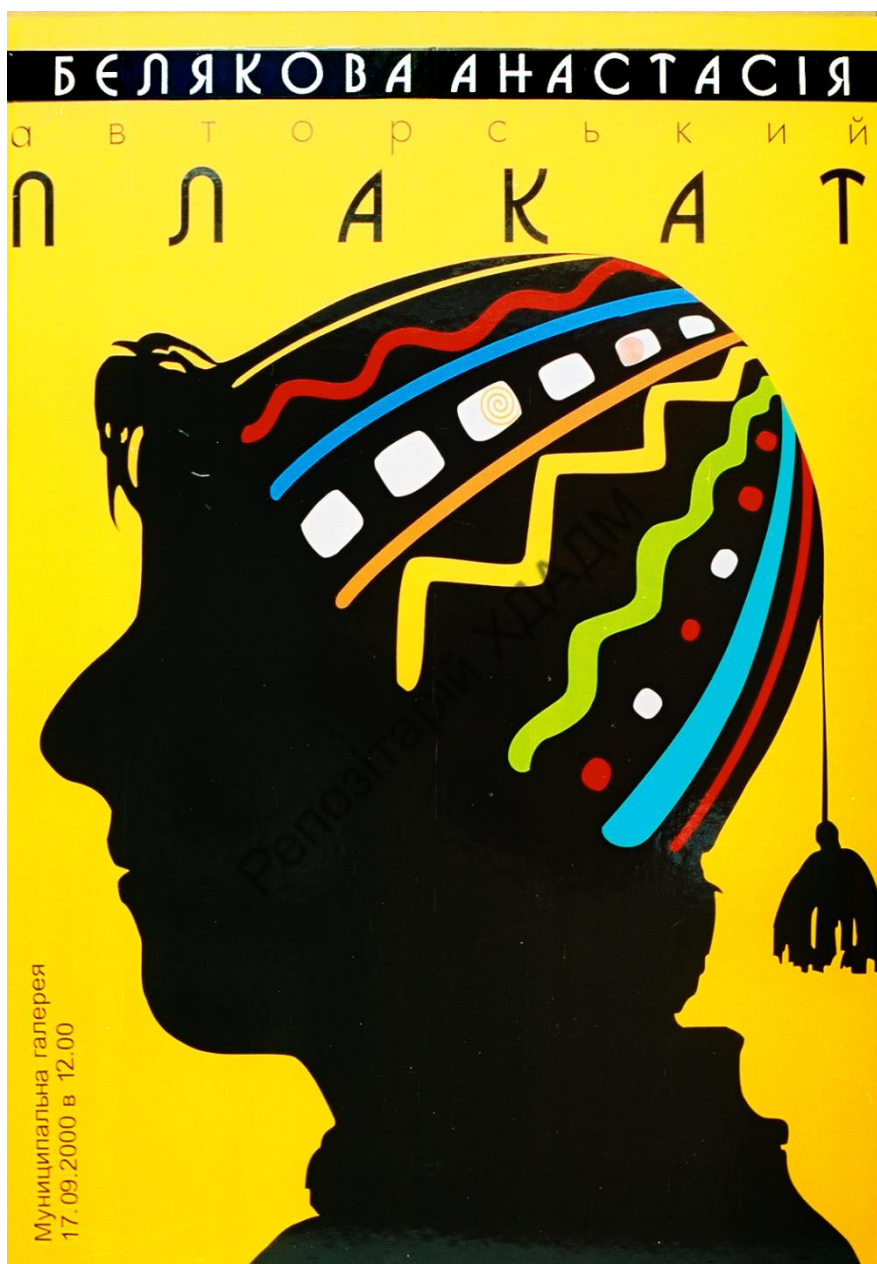
12. Галина Мельник. Виставковий плакат. 1994

13. Віктор Балабас. Виставковий плакат. 1993

14. Віктор Нефедов. Виставковий плакат. 2005

15. Анастасія Белякова. Виставковий плакат. 2000

ХАРКІВСЬКА МУНІЦИПАЛЬНА ГАЛЕРЕЯ

ВАЛЕРІЯ
КЕРДАНЬ

ПЛАКАТ

16. Валерія Кердань. Виставковий плакат. 2022

графіка

Аделіна Чувікова

ВЕРНІСАЖ АВТОРСЬКОГО ПРОЄКТУ
Муниципальна галерея м. Харків, Соборна 33

25.05.23

[illegible]

17. Аделіна Чувікова. Виставковий плакат. 2023

Харківська
державна
академія
дизайну і
мистецтв

18. Анастасія Смоліна. Виставковий плакат. 2024

МАГІЛІНА АННА

Замальовки

01.01.2025

Сумська муніципальна галерея
вул. Соборна, 27

19. Анна Магіліна. Виставковий плакат. 2024

П Л А К А Т

Репозитарій ХДАДМ

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЦТВ

ЧАЙКА

20. Дмитро Чайка. Виставковий плакат. 2024

ПЛА КАТ

МИСТЕЦЬКИЙ ЦЕНТР
"HUDPROM ART"

ВУЛ. МИСТЕЦТВ., 8

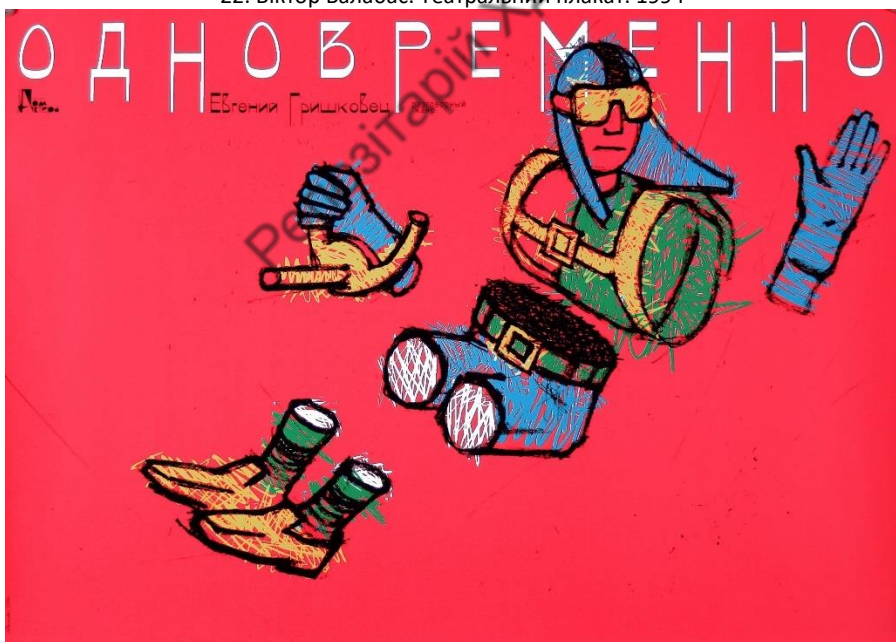
ХАРКІВСЬКА
ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ
ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

ЧАЙКА ДМИТРО

21. Дмитро Чайка. Виставковий плакат. 2024

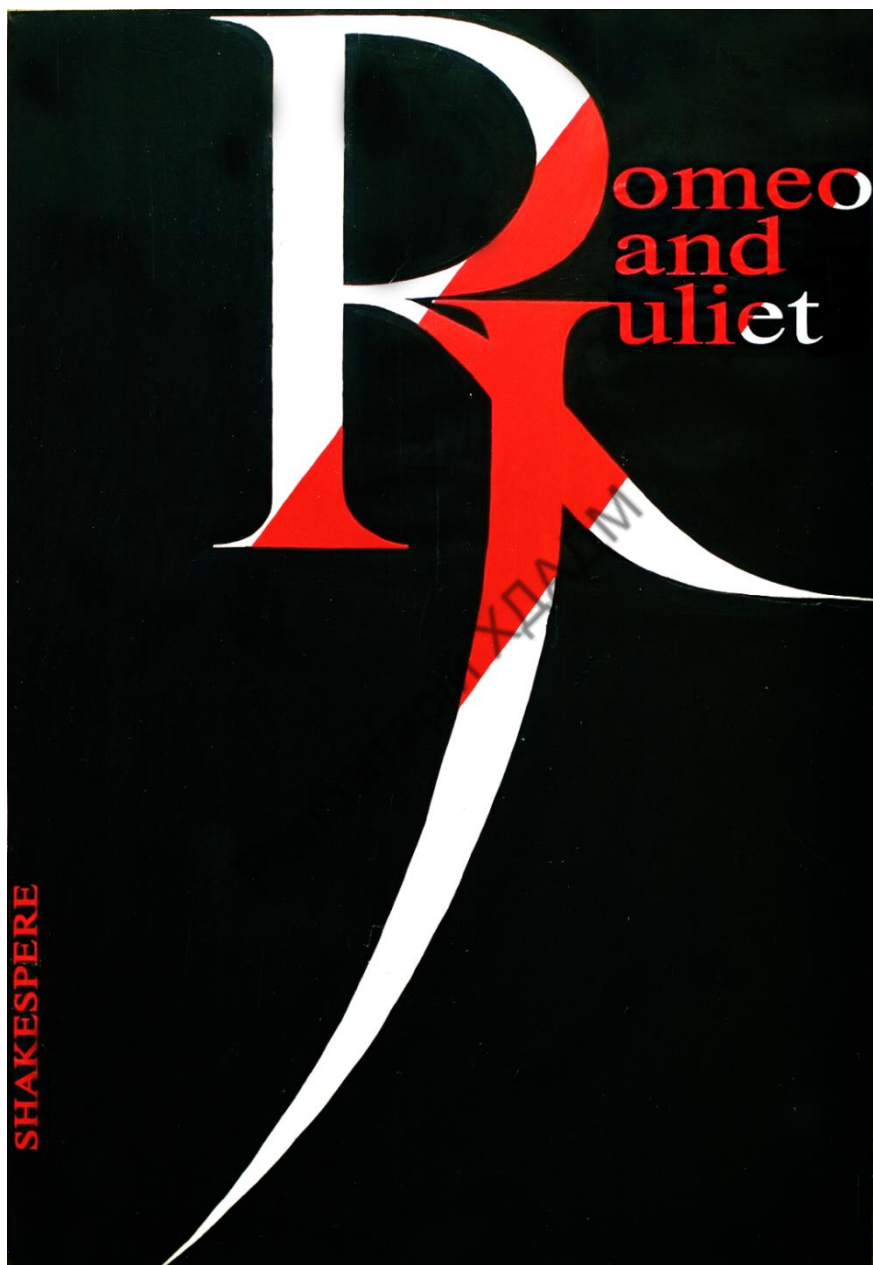
22. Віктор Балабас. Театральний плакат. 1994

23. Олександр Далюс. Театральний плакат. 2009

24. Дмитро Бублик. Театральний плакат. 1999

25. Тетяна Повзун. Театральний плакат. 1999

26. Віктор Нефедов. Театральний плакат. 2005

ЛЬВІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА ОПЕРА

ВЕСЕЛА

ВЕСЕЛА

Ф. Легар

ВРОЧКА

оперета на три дії

ВРОЧКА

М. Сапегіна 2023

27. Марія Сапегіна. Театральний плакат. 2023

Харківський державний академічний український театр імені Т.Г.Шевченка

21.10

18:00

Леся Українка
драма-феєрія

Лісова
Пісня

А. Астахова - 2023

28. Дар'я Астахова. Театральний плакат. 2023

комедійний детектив

ЕГОЇСТКИ

За мотивами п'єси Р. Тома "8 жінок"

ХАРКІВ
ТКЦ

Театрально-концертний Центр

вул. Сумська, 25
тел. 066 342 0540

29. Марія Філіпенко. Театральний плакат. 2023

30. Станіслав Леонтьєв. Триптих «Век свободы не видать!». 1990

31. Ганна Пушкарёва. Триптих «Служанки». 2001

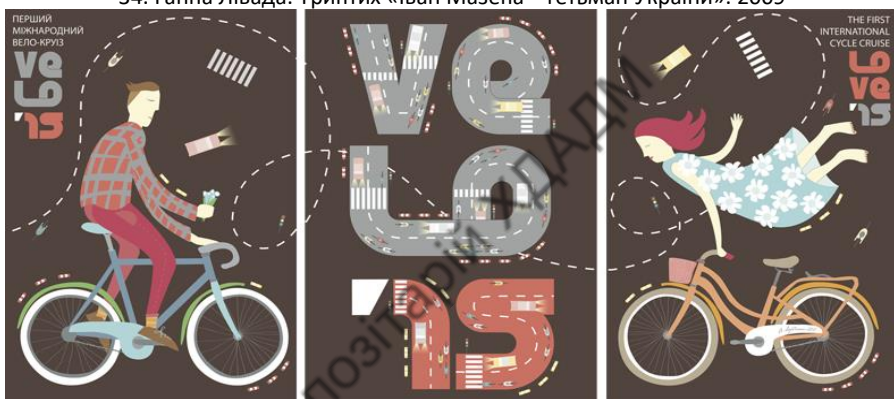
32. Ольга Чеботкова. Триптих «Дон Жуан». 2006

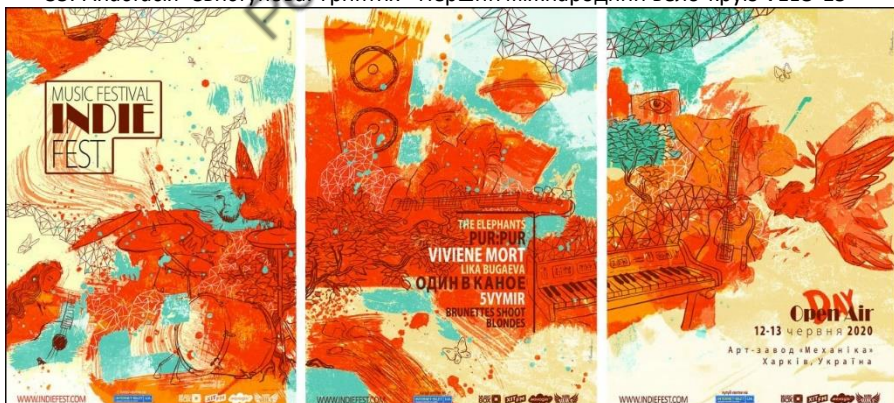
33. Віктор Нефедов. Поліптих «4 міжнародний фестиваль Джаз Коктебель». 2006

34. Ганна Лівада. Триптих «Іван Мазепа – гетьман України». 2009

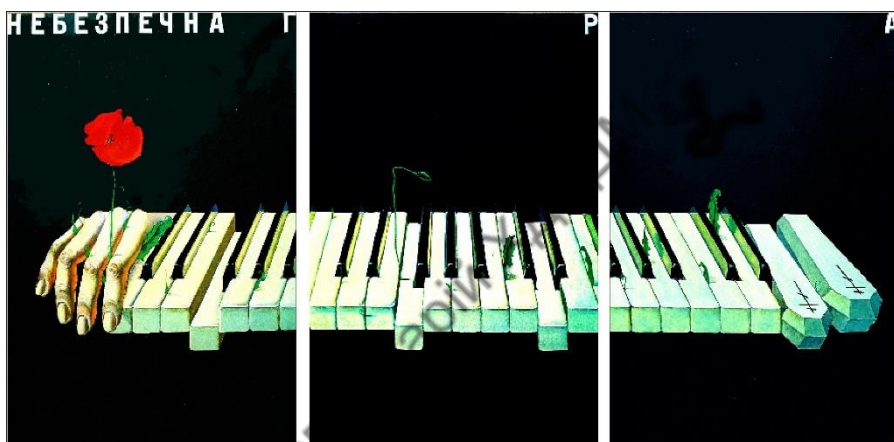
35. Анастасія Свистунова. Триптих «Перший міжнародний вело-крузі VELO-15»

36. Олександра Михайлова. Триптих «Music Festival INDIE FEST». 2020

37. Марина Толкач. Поліптіх «85 років ХДАДМ. Vivat Academia!». 2006

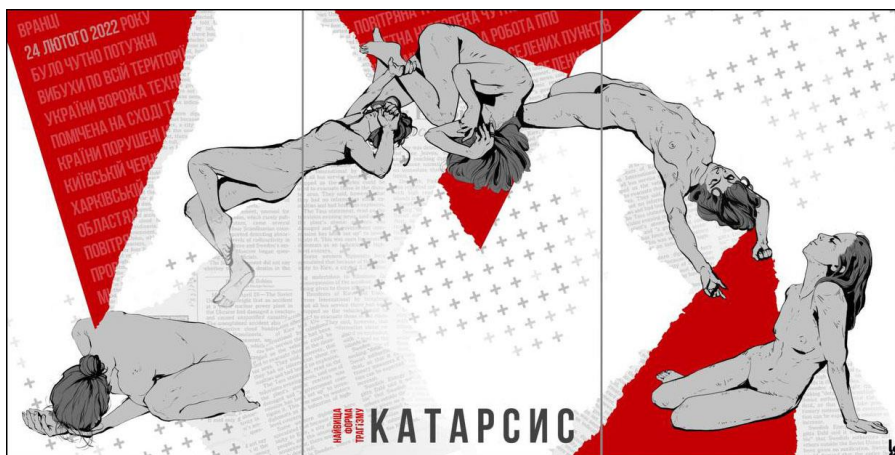
38. Ольга Борисенко. Триптих проти загрози наркотичної залежності. 1997

39. Наталія Бузанова. Поліптіх «Творимо історію разом!». 2012

40. Євгенія Кухарчук. Анна Адаменко. Поліптих «Ми – соціальний організм». 2019

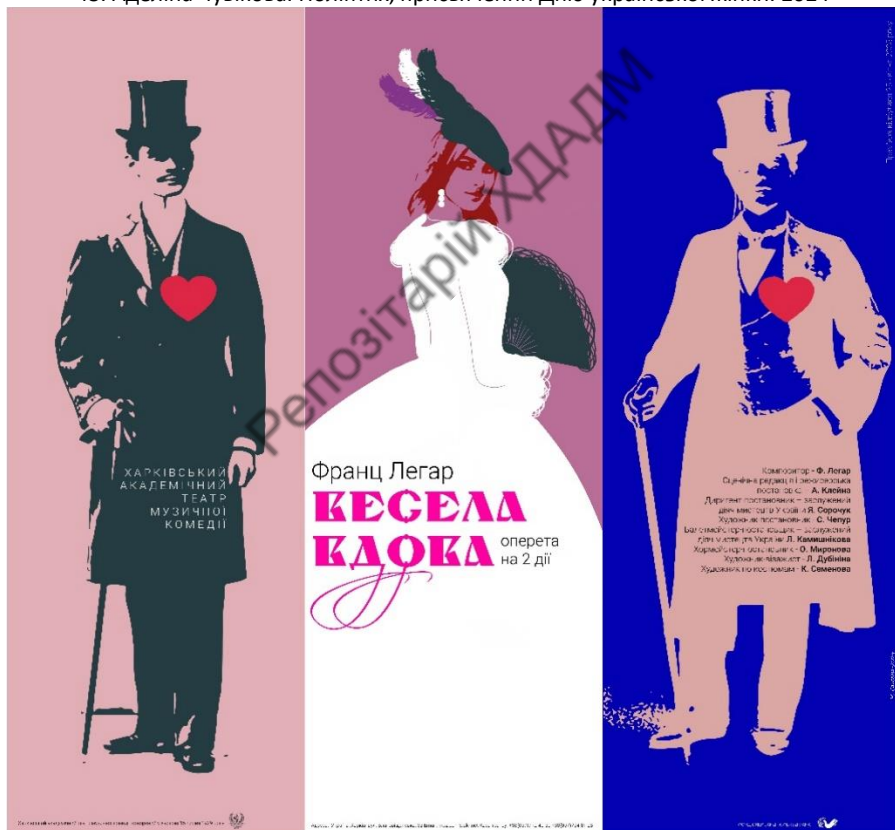
41. Валерія Кердань. Триптих «Катарсис». 2023

42. Анастасія Колосок. Триптих «Слава героям України!». 2023

43. Аделіна Чувікова. Поліптих, присвячений Дню української жінки. 2024

44. Марія Сапегіна. Триптих до вистави Франца Легара «Весела вдова». 2024

47. Дар'я Астахова. Поліптих «Live, Laugh, Love, Kharkiv!»

Репозитарій ХДАДМ

Репозитарій ХДАДМ

Навчально-методичне видання:

Методичні рекомендації до виконання практичних завдань з навчальної дисципліни
«Композиція плакату» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
[Електронне видання] / В. Шевченко. – Харків : ХДАДМ, 2024. – 52 с. іл.